

PROJECTE D'INNOVACIÓ PEDAGÒGICA

EOI Cornellà de Llobregat

Títol

L'ART dossier: una eina per a potenciar l'aprenentatge autònom de l'alumnat d'idiomes

Descripció

És obvi que aprendre una llengua demana exposició i temps, i sovint l'estona que passem a l'aula se'ns queda curta. En aquest moment, esdevé evident que l'alumnat hauria de poder aprofitar altres oportunitats més enllà dels murs de la classe per continuar aprenent autònomament.

Si acceptem la visió d'Henri Holec (que va contribuir al Marc Comú de Referència del Consell d'Europa), que afirmava que l'autonomia en l'aprenentatge de llengües no és innata, llavors cal que dotem els aprenents d'estratègies i eines que els ajudin a aprendre a aprendre.

En aquesta línia, el curs 2015-2016, l'EOI de Cornellà va implementar l'ús d'un portafoli d'aprenentatge entès tant com a recull d'evidències de les experiències lingüístiques i culturals vinculades a l'idioma d'estudi, com a eina de mesura de la competència de l'alumnat (com el book que presenta un arquitecte o un fotògraf que vol que el contractin), amb l'ART dossier vam voler anar més enllà de les quatre parets de l'aula i implicar l'alumnat en primera persona en el seu procés d'aprenentatge.

L'alumnat de les EOI fa un mínim de 130 hores anuals, cosa que implica que són a l'aula entre 4,5 i 5 hores setmanals. Però per aprendre una llengua no n'hi ha prou amb això. Per aquest motiu, i atès que un dels pilars del Projecte educatiu de centre i del Projecte de direcció és dotar l'alumnat de més autonomia, es va crear, amb la col·laboració de tot el claustre i segons les orientacions metodològiques del Consell d'Europa i amb el model del European Language Portfolio, un portafoli digital que fa sortir de l'aula l'aprenentatge.

Lluny de la programació docent i donant plena autonomia a l'alumnat, a qui se li dona tota la confiança i llibertat pel que fa a la tria d'eines i recursos, l'alumnat esdevé el responsable del procés d'aprenentatge de la llengua que estudia.

Objectius

- Dotar l'alumnat de més oportunitats d'exposició i ús de la llengua d'estudi
- Dotar d'autonomia i donar responsabilitat a l'alumnat en el propi procés d'aprenentatge.
- Fomentar la reflexió sobre el procés d'aprenentatge, potenciant la competència de

l'aprendre a aprendre, i fer-la transferible a altres aprenents.

Àmbits curriculars, àrees i/o matèries

El projecte abraça tots els cursos ordinaris a tots els nivells, d'A1 a C1, dels idiomes anglès, francès i alemany.

Eixos de la innovació pedagògica

Eix 1: Organització i Gestió de centre

L'elaboració de l'ART dossier ha estat llarg i ple de canvis. La metodologia ha estat basada, en una primera fase, en grups de discussió i treball on s'ha incorporat sempre tots els membres de l'equip docent dels cursos ordinaris; i, en una segona fase, bàsicament s'ha utilitzat el mètode d'assaig i error basat en la pràctica docent, on tot el professorat ha implementat les diferents propostes a l'aula, per tornar a tancar el cicle en una fase final de reflexió i generació de propostes de millora.

Eix 2: Metodologies innovadores

El projecte de l'ART dossier del nostre centre es basa en els pilars metodològics innovadors següents:

L'aprenentatge continu (*lifelong learning*): A través de l'ART dossier contribuïm d'alguna manera a l'aprenentatge continu, promovent un aprenentatge autònom i una adquisició de coneixements i habilitats que han de poder ser vàlides per a tota la vida.

En un món cada vegada més globalitzat, aprendre llengües estrangeres és una habilitat valuosa per als ciutadans adults que desitgen millorar les seves oportunitats laborals, viatjar o comunicar-se amb persones d'altres cultures. Això no obstant, la majoria de ciutadans adults ja han completat el seu procés educatiu formal i, un cop han acabat el pas per la nostra escola, molts no tenen temps per continuar la seva formació en llengües; i és en aquest moment que els aprenentatges especialment pel que fa a estratègies d'aprenentatge autònom, prenen la seva força.

En resum, l'aprenentatge continu i les llengües estrangeres estan estretament vinculats en la promoció del desenvolupament personal i professional dels ciutadans adults. La possibilitat de continuar aprenent durant tota la vida, l'adquisició d'estratègies personals d'aprenentatge i la disponibilitat de múltiples contextos i eines per a l'estudi i l'adquisició d'una llengua esdevenen una combinació clau.

La competència digital del ciutadà: En línia amb el Consell d'Europa, que ja fa una dècada que promou la potenciació de la competència digital en ciutadans adults a través de diferents projectes educatius, l'ART dossier s'ha convertit en un mitjà per estimular les competències digitals d'un alumnat que, més de plurilingüe, ha de ser competent en l'ús de les eines digitals que demanada la societat actual.

Amb l'ART dossier el nostre alumnat és convidat a accedir, avaluar i utilitzar críticament les tecnologies de la informació i la comunicació per a exposar-se a la llengua (llegir,

veure i escoltar) i per a comunicar-se, utilitzant eines i recursos diversos en entorns digitals molt diferents.

El constructivisme comunal: El fet que la nostra darrera proposta, d'ART dossier sigui un banc compartit de recursos i experiències, el converteix en una eina que promou la construcció del coneixement a través de la col·laboració i la interacció amb altres persones i que parteix essencialment del constructivisme comunal.

L'autonomia de l'aprenent i el nou rol del docent: Si advoquem, tal com dèiem al principi, per un alumne més independent i autònom, haurem doncs de potenciar aquest interès per anar més enllà del que nosaltres com docents li proposem. Certament, si ajudem l'aprenent a trobar allò que necessita per al seu propi procés d'aprenentatge, ben segur que això ens retornarà un alumne més motivat i responsable del que aprèn. Segons Candy (1991) un alumne autònom és un alumne més metòdic i disciplinat, lògic i analític, reflexiu i conscient, curiós, obert i motivat, flexible, interdependent i amb una competència interpersonal més desenvolupada, persistent i responsable i, finalment, més atrevit i creatiu. En definitiva, un aprenent amb un ric perfil d'habilitats que lògicament haurien d'ajudar-lo a optimitzar el seu aprenentatge.

Així doncs, el nostre rol com a docents hauria de centrar-se més que en el "què" els ensenyem, en "com" transformem aquests alumnes que tenim al davant perquè es converteixin en aprenents que desenvolupin totes les seves capacitats personals amb la finalitat explícita i pactada d'aprendre més i millor. David Little (1991) feia referència al procés d'aprenentatge com a quelcom íntim i personal. És l'alumne qui dona forma al concepte de llengua i a la cultura vinculada aquesta. És a través del seu prisma particular i personal que aquesta llengua prendrà forma.

Segons Dilek Çakici (2015) existeixen tres principis en què hem de basar aquest modelatge de l'alumnat:

- El principi d'empoderament de l'alumne d'acord amb el qual el professor passarà a adoptar un paper més "socràtic", formulant les preguntes que ajudin l'alumne a arribar a allò que busca. En el nostre cas, el nucli de la nostra tutoria es basa en guiatge d'aquesta cerca i en la construcció d'aquest món propi que volem que creïn fora de l'aula, codificat en la llengua meta i al voltant d'un focus d'interès motivador per a l'alumne.
- El principi de reflexió ajuda l'alumne a prendre consciència i valorar quines eines escollirà per crear aquesta dimensió paral·lela; quines d'elles realment l'esperonen a aprendre i quines l'avorreixen o el bloquegen (i, per tant, són susceptibles de ser descartades). Aquesta reflexió els donarà consciència i aquesta, al seu torn, coneixement. Segons Clark (1997) la reflexió sense procés d'escriptura té poques probabilitats de ser exitosa. És per això que creiem en la importància de vincular aquest procés a un dossier d'aprenentatge, com a diari de viatge, on l'alumne deixa constància escrita de tota la seva reflexió, en la llengua meta, fins i tot des dels nivells més baixos.

- El principi de la tria adequada del llenguatge és potser el més explícitament lingüístic i ens planteja un alumne amb un perfil d'aprenentatge concret, amb unes necessitats emocionals personals i amb uns centres d'interès que el duren a explorar un llenguatge personal, uns camps semàntics propis... potser diferents de la llengua que s'utilitza a l'aula, però tan enriquidors al mateix temps. És a dir, el focus d'interès triat i la cerca de llengua rica al seu voltant fan que el seu aprenentatge al final del curs sigui exponencialment millor, amb l'alumne com a especialista en un camp lingüístic concret, el camp que li interessa i motiva.

D'aquesta manera, la suma d'experts que tindrem dins de l'aula es converteix en una comunitat d'aprenentatge rica i molt diversa, en la qual l'alumnat aporta i discuteix sobre temes variats entre els companys i amb el professorat (Johnson, 1991).

Eix 3: Xarxa i Ecosistema de la Innovació

Des de la seva segona edició el projecte va ser objecte de difusió en tallers i jornades dins de l'àmbit de les escoles oficials d'idiomes, on s'ha tant justificat el projecte com explicat el procés de desplegament amb l'objectiu de posar en valor la seva transferibilitat a altres centres educatius.

Millora i transformació en el centre

Quan vam obrir l'EOI de Cornellà de Llobregat, vam establir 5 objectius prioritaris al nostre PEC:

1. Formar ciutadans plurilingües i pluriculturals;
2. Potenciar l'aprenentatge permanent i autònom de l'alumnat;
3. Desenvolupar i aprofundir la competència digital de l'alumnat;
4. Esdevenir un referent de qualitat educativa en el territori; i
5. Col·laborar amb altres institucions.

L'ART dossier ens ha permès al llarg dels anys treballar-los tots cinc, perquè l'objectiu d'aquest dossier d'aprenentatge no ha estat altre que donar-los eines per a aprendre de manera més autònoma, d'incorporar a la seva vida quotidiana activitats en la llengua que estan aprenent: ves al cinema en versió original, si vas a un museu agafa l'audioguia en alemany, apunta't a un tast de vins en francès, fes un tour turístic en anglès... Aprendre llengües pren tot el sentit quan les usem fora de les aules. Vam prendre la decisió de fer-los compartir les seves experiències i aprenentatges en format digital, per empènyer així l'alumnat que no s'acostava a les eines digitals de manera natural, a la vegada que el format digital convertia un dossier personal en quelcom de transferible a altres possibles alumnes. Per tal d'acompanyar-los, quan es fa la proposta a l'aula s'acompanya d'idees d'eines digitals que podrien ser-los útils i de tutorials d'ús. Això ha fet que hem anat aplegant propostes ben diverses i molt interessants amb eines diferents.

Sense ser la nostra intenció primera, vam veure que era una eina prou potent per a compartir-la en jornades de formació del professorat i amb companys a qui hem anat assessorant al llarg d'aquests anys. I és que l'ART dossier no es pot entendre sense la feina del professorat que ha estat al centre aportant el seu granet de sorra, alguns compartint amb els companys de professió en l'àmbit personal, d'altres en sessions de

formació i també quan hem fet intercanvis d'experiències amb altres centres.

Tampoc hauria tingut sentit si l'alumnat no s'hagués engrescat. Si bé és cert que, d'entre els milers d'alumnes implicats, tothom no ha tingut el mateix nivell d'implicació en el projecte, estem satisfets de com, de manera general, ha incidit positivament en la formació de l'alumnat al llarg de tots aquests cursos; i així ho ha expressat personalment l'alumnat que ha estat convidat a l'apartat de reflexió que inclou l'eina. Certament, les reflexions que hi fan mostren el valor d'aquesta tasca en el seu procés d'aprenentatge.

També les tutories, eina important de l'avaluació contínua, hi han tingut un paper important ja que estaven vinculades a l'elaboració de l'ART dossier, i han estat un espai d'acompanyament en l'aprenentatge de la llengua dins i fora de l'aula. També en aquest espai hem recollit dades d'alumnes que manifesten com els ha ajudat “haver de fer l'ART dossier”.

Així l'ART dossier l'hem construït entre 37 docents i 5502 alumnes.

Consolidació i transferibilitat del projecte

[Justificació del projecte](#)

[Presentació del projecte](#)